

Rozsos Gábor

Kertedben, utoljára

TARTALOM

Harmincas faktor	
448	
Hetvenhárom év	
A festmény hölgye	
Ami a nyárból itt maradt	
Amikor a Budapest-Fonyód sebesvonal tizenhét percet késett	
ante	
Április	
Balaton-part, 1996	
Déjà vu	
Eperfagylalt	
Fészek helyén	
F.liget	
Hét sor haiku-témára	
Hommage à G. Bell	
I. D. Cservjakov unokája írja	
Interferencia	
Kaposvár anno	
Kertedben, utoljára	
Kert, kínai költővel	
Két tanka	
Kossuth 67.	
Li-taj Po elkeseredett hangú verse	
M. A. imperátor	
Már huszonhárom	
Meggyfavirágzás 1909	
Mioje, buddhista szerzetes verseiből	
Móló	
Napóra az apátság falán	
Napraforgó	
Négy haiku	
Noli turbare circulos meos	
Panta rhei	
Sárga és kék	
Századvégi töredék	
Születésnapomra	
Talán megbocsát	
Túl	
Uáng Uéj költő és remete írja	
Üzenetek	
Vázlat	

Harmincas faktor

Kipihenni a mögöttes múltat:
a nyár kellékei körülöttes.
Kölcsönkapott nyaraló - szívesség,
hogy itt lehetsz. Egy hétig tied az
izzadságtól foltos nyugágy - te is
hagyhatsz a vásznon diszkrét térképet.
(A lepedőd hazaviszed úgyis.)

Kik évek óta veled, itt vannak
ők is: csak te kophatsz ki közülük -
mint napozópléd fakó mintái.
Védtelen vagy: csak bőröd óvhatod
a napsütéstől. Harmincas faktor -
nap ellen, de nem az érintéstől.

448

Hirtelen fényben
ponttá szűkülő
pupillák reflexe -
a párnán
verejtékes tarkó ívnyoma -
ahogy nem sokkal
háromnegyed öt
után egy aritmiás
kamra-összehúzóadás
még felébresztette.

Hetvenhárom év

Nagyapám emlékének

Emlékszem a nyárra,
mikor az udvaron
jázminillat szunnyadt
a fülledt lombokon.

A tikkadt diófa
foszló árnyékában
tenyényi műhely, hol
dolgozott nagyapám.
A varrógépnél ült:
tű meg kopott kréta
pihent az asztalán.

Széles homlokán a
pók-idő szőtt ráncot,
s karjával Atroposz
csontos ökle játszott:
kettesben fércelték
a hetvenhárom év
kanavász-napjait.

A festmény hölgye

Szász Endre: Ősz című festményéhez

Ráncatlan arcára a csend
fénye fest mosolybarázdát,
s hajába megfáradt madár
fonja rozsdamart-szín szárnyát.
Ősz. Hórák legszebbje: lombját
elhagyó hűtlen szerető -
csak arcképe posztóján hagy
nyomot az időtlen idő.

Ami a nyárból itt maradt

Mint klepszidra jele -
hirtelen csobbanás.
És pupillád táguló
körében már a horizont.
(Így a napbarnító
semmittevésnek vége hát.)

Ahogy a vízhez lépsz,
sarkad helyén apró kráter:
magad mögött hagyott
pillanat.
Bár gyermekeid
locspocsát láthatod -
meddig őrzi
lábnyomod a part homokja.

**Amikor a Budapest-Fonyód
sebesvonal tizenhét percet késett**

Arca frissen borotválva.
Hüvelyk- s mutatóujja közt
alig szívott Marlboro.
Aztán peronba préselt csikk.
Tizenhét perc késéssel -
kiszámítható mondatok.

ante

Üvegsík vertikumán át
rézsút fény
botorkálta tárgyai -
gerincemtől kivájt
matracom,
félretaposott
cipőm sarka.
Az íróasztalon
félíg írt papírlap
(őrzi kezem mozdulatát).
Üres kávéscsésze -
alján zacc
és száradt cukor keveréke:
váz az elközelgő
hétköznapihoz.

Április

Betonút. Keskeny
jégrepesztett hasíték.
Szürke medréből
makacs fűszál emeli
klorofill-szín túhegyét.

Balaton-part, 1996

M.-nek

És a fák: elszáradt törzsű
hajdan volt platánok.

Száz évig bírták. Aztán jött a
századvégi átok:

permet, vegyszer, lassú méreg
(a látható csoda),
melytől csak a dudva pusztul el -
majd platánok sora.

Még kétszáz év és mi jövünk.

Talán méreg sem kell,
ha végleg eltűnik az ózon,
és nem marad ember,

ki elmondhatná: milyenek
a tóparti éjek,
s fák törzsén hogy ölelték egymást
a kambium-évek.

Déjà vu

- Mintha már láttam volna...
mondtad bizonytalanul.

Voltam már én is így, bár
felidézni nem tudom,
csak az érzést, - mely együtt
volt érdekes-meglepő:
az egyszer már látott
mégsem- emlékezete.

A váratlan feltűnő
és magát rejtő képek
néha önmagát fojtó
eltitkoló tudata
hol létezhetett mégis -
homlokom ránca mögött:
a ki nem számítható
valóság érzetével.

Eperfagylalt

1.

Negyedik emelet kánikulájában
jóleső hűvössége az eperfagylaltnak.
Itt-ott apró gyümölcsdarabok -
(a reklám hát nem hazudott).
Két kanál közt olvasgatom
leveleit egy lánynak:
vallás és filozófia - életről, halálról.
Róla csak keveset tudhatok:
keresztény - ki meg nem keresztelkedett.

2.

Van ágyam és van asztalom.
Ceruzám és tollam is van -
írhatok is, ha akarom.
van-e lelkiismeretem -
Simone Weil
harmincnégy évesen
halt éhen Angliában.

Fészkek helyén

Faludy Györgynek

Itt, hol műanyag a virág
s freont okádnak a tengerek -
konzervzenét hallgathatunk
a lustán percegő szű helyett.

Nyírfák s tölgyek törzse: meddő
Faunus pipaszár lábai,
s fészkek helyén panelek
aszfaltsima, örök árnyai.

És mégis: egy pinty megbocsát.
Tétován pattanó ős-szárnya
ólomfüstből húz szalagot
a kettéhasadt szivárványra.

F.liget

A tó vize.
Bár néhol fodroktól
zavart - tükörnek
merném mondani.
Nem hittem volna,
hogyan az idén
még láthatom, s azt sem:
miként készülődik
a naplemente.
S bár a nap már letűnt,
mégis láthatod:
nehéz lenne most ezt
elmagyaráznom
(egyfajta optikai csalódás,
vagy efféle - azt hiszem).
Ha lenne még időm,
elmagyaráznám néked. -
Hát higgy nekem.

Hét sor haiku-témára

Labdáját dobja -
a szomszéd fűvére
pattan. A terasról
barna kislány fut érte.
Együtt játszanak:
drótkerítés hálója
hiába közöttük.

Hommage à G. Bell

Membrán-hír.
Most éppen hallgatod.
Minden másodperc-impulzus
hallhatatlan kattánás.
Pedig a túloldalon valaki.
Hangszálai rezegnek -
néhány ezer hertzen.

I. D. Cservjakov* unokája írja

Ismerem sorok közt
megbújó napjaid
fakó álarcait:
Thalia papjai

merev arc mögé
rejtették ezernyi
mosolyú arcukat.
Az égig érsz, de én
látom koturnusod.

Mit üzenjek néked?
mit Rodin titkára
felelt egykoron a
kőtorzó titkára:
változtasd meg élted!

* Cservjakov - a csinovnyik - Csehov novellájából tűnhet ismerősnek.

Interferencia

Kottázott hajnal:
a harangtorony öntött
hangja, fészkébe
vont fecskecsivitelés
neuma-ívét metszi.

Kaposvár anno

Fülledt alkony a város felett.
Kisvárosi vasárnap délután,
kimenős cseléd lány korzózik
kedvesével a Sétatér utcán.

A templomlépcsőn öreg koldus:
ölében ásít rongyos kalapja.
Benne pár fillér - fröccsre elég -
s talán ettől lesz boldog a napja.

És most, közel száz év után, hol
a fákon por- és korom az árnyék,
Berzsenyi parkjában kettétört
pad a századvégi társasjáték.

Kertedben, utoljára

K. J. emlékének

Gondoltam, felhívlak.
S az ész ösztönűj
már a billentyűkön:
nulla-hat körzethívó
háromtizenkilenc. -
Kertedben állnak még
a fák - szirmuk mégis
másnak érik gyümölcsé.
És a kis kerek asztal,
hol oly sokan kóstoltuk
karéját szeretetednek.
Kedd este a La Manche
kikötői vendéglő:
Évi, Nelli s Tamásék...
Tizennégy nap. S a hír. -
Kövek. És fügefafa magánya.
Itt vagy mégis mindenütt -
kertedben utoljára.

Kert, kínai költővel

Kertemben ülök.
Az alkonyattal
szökött a fák
árnyéka. Fölöttem
a Göncölszekér
tört rúddal dőcög:
és én forró
teámat szürcsölöm.

Két tanka

Rozoga lámpám
fényében fáradt tücsök
melegszik. Apró
teste ijesztő árnyat
vet a tornác falára.

Cseresznyefámon
csöppnyi madár énekel.
Szégyellem magam:
hajnalban szedtem le az
utolsó szem cseresznyét.

Kossuth 67.

Lehetne évszám,
s jutna eszembe
a kiegyezés -
és a ház,
hol tizenöt évig éltem.

Gyermekkoromban
mikor korán este - nékem
tűnt csak így,
de kilenc körül járhatott -
aludnom kellett,
titokban takaróm alá
csempészttem magam
készítette zseblámpám,
félbehagyott
kedves regényeim.
S ha néha álmomban
visszatért, mit olvastam,
dunyhám alá bújtam:
óvna meg a bajtól.
S most, ha
néha-néha felriadok,
- bár takaróm velem nőtt -
hová bújhatnék az aznap elől?
(Ha el is bújnék, tudom, szégyelleném.)
És hogyan vigasztalnám
lányaim, ha éjente felsírnak?

Li-taj Po elkeseredett hangú verse

(melyben magáról ír)

Kezében borospohár.
Így töltötte az éjszakát.
Betűi összefutnak,
s gyertyáin kettős lángot lát.

Hazaindul. De elébb
elégeti, mit este írt.
Régtől így tesz, hisz tudja:
kevés, ki érti verseit.

Barátja nincs. És most már
verse sem maradt. Köpenyét
borra cserélte. Fázik.
Vállára teríti hát a hajnal ködét.

M. A. imperátor

Lelkében békés hellén volt,
mintsem barbár római,
kit élete múltán istenként
tiszteltek utódai.

Tudta: a világ változás,
az élet csak felfogás dolga.
- Kenyerem ugyan nincs, de
kitartok az értelem mellett - mondta.

És mit még: hogy az emberek
egymásért születtek, hát tűrd meg,
vagy tanítsd őket: hogy csak a test
porlad el - az értelem meg nem szűnhet.

Már huszonhárom

Apám emlékének

Huszonhárom éve,
hogy hajnali kettőkor.
És az első hajnal:
csak génjeimben éltél.

Tested kachexia-
magánya, zsigereid
közt a korpusz-iszonyat
fájdalmával, túlhan
a van - nincs - itt - és most
limeszén, a valahol
mégis élő, hogyan
csitíthatná el a
szinapszis-rácsok közt
megbújó gyermeket.

Meggyfavirágzás 1909

- hatvanhat szótag Rippl-Rónai festménye okán -

Paletta-színek vászna.
Feszített húrjai közt
(kilencszázkilenc körül)
az egyszer volt pillanat:
Meggyfavirágzás.
Csonthéjak szirma alatt
modell-pózban
az a szürkekalapos.
Azóta már csak
Elízium dimenzióban.

Mioje, buddhista szerzetes verseiből

Sziklakertemnek
mohos kövei között
eltévedt árnyék
pihen: riadt arcára
öreg tücsök költözött.

*

A kolostorhoz
vezető hosszú útra
nem társtalanul
indulok: kísérőül
szegődött mellém Buddha.

Móló

Part szürke cementjébe
kalligrafált évszám:
'971.

Nem gyermeki írás -
miként mellette
tenyerek negatívja.
Ki közelebb hajol,
élevonal ívét követheti
(bár az egykori pillanat
nyomon nem érhető).
S e könyomat modellje?
Huszonnyolc év után
- feledve fiktív ordast
s Piroskát, -
jut-e eszébe
az egykoron
képlékeny jelen:
mikor tenyere
kontúrját préselte
vízparti perspektívába.

Napóra az apátság falán

A kerengő salétrom-falán
rozsdás rúd profilja:
árnyéka vont a percek -
bárha csak óráit láthatod.
Sine solo sileo -
nap nélkül elnémulok.

Éjszakából árnyékát
hajnal teremti, - s kinek
utolsó e feltámadás?
Una vestrum ultima mea -
Percét-napját-havát
sem sejthetem...
Csak az ezredév biztos.

(Biztosabb, mint a romantikus napfelkelte.)

Arcom hiába rejteném
gótívű tenyerem árkába:
egy közülük nékem az utolsó.

Napraforgó

Más ez, mint Van Gogh olaján.
Csak szirmai maradtak
és fej nélküli szára -
kivérzett test.

Így feszül föld
és ég közé
megcsonkult törzsével
hídja és jele
az elvégzett mozdulatnak.

Négy haiku

1.

A patak tükrét
eldobott kavics törte
víz-szilánkra szét.

2.

Fák tövén moha:
mélyzöld árnyék terepszín-
tücskök otthona.

3.

A hegy kontúrját
mikrohullámú torony
tűje szúrja át.

4.

Napóra íve:
a rozsdás rúdhoz láncolt
árny szenvedése.

Noli turbare circulos meos

Homokba rajzolt
körein igazított -
tételét bizonyítván
az addig létezőnek.

Oldalt se pillantva
árnyékát látta
a légiósnak.
Csak vas és test -
nem szemük találkozott.

Panta rhei

Kézfogásaink
állandó szorítása -
mégis változunk,
akár a folyó,
melybe kétszer mégse -
csak egymásba léphetünk.

Sárga és kék

(Nellynek)

Értenéd? s hogyan
magyaráznám:
teljes-e a zöld
kékje nélkül.
Miként tükör letakart
fénye a vászon résein
átragyog.
És talán nem is
a foncsor-fény -
Hogyan magyaráznám
néked én, aki
(bár próbáltam sokszor)
nem merem -
csak gyávaságom elmondani.

Századvégi töredék

Csapatnyi gyermek a kerítésnél.
A túloldalon öreg parasztasszony:
kezében csorbult pohár. Jéghideg
kútvizet kínál a kirándulóknak.
Persze ingyen. Szeretetből - mintha
mindegyikük az unokája volna.

Ugyan, ki mondaná el neki:
a városban olyan faj él, mely
még a szomszédját sem ismeri.

Születésnapomra

Kimérve hát a
perc - talán, mint Atlantisz
ideje egykor:

négyezer éve
a váratlan kitörés -
kinek adatott

meg a gyors halál
kegyelme? - készületlen
mégsem maradnék,

hiszen félem a
percet, mely rám méretett
harmincöt éve.

Talán megbocsát

Zoltán festményéhez

És vétkeinket is.
Mert nem az Ő szent
nevét skandalta a
sokszájú tömeg.
Mert külön mind
Jézust
kiáltottak -
de együtt
Barabás nevét
üvöltötték.
Külön.
És együtt.
Mert így lett Barabás
a hírhedt fogoly
a megszabadított.
Vétkeinket - talán.

Túl

Látom a kezem:
benne színes tű -
hát nem álom ez
(álmaim sosem színesek).

Infúzió -
mozdulatlan
térben fénylő
cseppek:
 kráterbe hulló
másodpercek
monoton zuhanása.

Anyám
hűvös-simogató keze.

Tudatom
apró reflexe -
megköszönném
(beszélnem nem szabad).

Testem parancsol -
s én engedelmeskedem.

Uáng Uéj költő és remete írja

(Csángánból a miniszter
küldött levelet.

Magas állást kínál. Nem
ismer: más felett

uralkodni átok,
s a bölcs a gyümölcsöt akarja
és nem a virágot,

a derűs nyugalom
s egy jó barát kedvesebb nékem,
mint bármely hatalom.

Mosolygok. Behunyt szemmel
nézek a napba.

Meditálok. Én, a bonc:
Gótama papja.)

Üzenetek

Tüskés Tibornak

Pannoni táj.
Dombjain fák s
bokrok ága:
köztük játéka
a fénynek.
Innen tűnhet
csak így.
Ki útjait járja,
titkait is felfedi -
üzenetét a levélnek:
fonákján erezet -
gyökere a fának.

Túlhan a Mecsek
gúláján tévétorony:
üzenet az ezredvégen.

Vázlat

A nem éppen előkelő
(de lebujnak sem mondható)
kerthelyiségben sörömet
kortyolva jut eszembe egy
lány - bár arcát felidézni
sem tudom - ki letörölné
számról az itt-ott fennragadt
sörhabot. És talán még ki
se nevetne: csak éppenhogy
elmosolyodna láttamon. -

S én már azon sem bosszankodnék,
hogy a csapos rosszul adta meg
visszajáró forintjaimat.